

асистента Петра Леонидовича – С.И. Филимонова, сохранившего в военные годы и годы опалы уникальные приборы, с которыми работал П.Л. Капица.

Список использованных источников:

1. Капица П.Л. Письма о науке. 1930-1980 / Сост. П.Е. Рубинин. М.: Изд-во «Московский рабочий», 1989. 400 с.
2. Мемориальный музей П.Л. Капицы. [Б. м.]: [б. и.], 19-32 с.: ил.
3. Рубинин П.Е. Как создавался мемориальный музей П.Л. Капицы // Вестник Российской Академии наук. – 2000. – Т. 70. – № 11. – С. 1029-1037.

Хухра Л.С.

студентка,

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

**ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ВЗАЄМОДІЇ ХОРЕОГРАФІЇ
ТА ІНШИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВ**

Хореографічне мистецтво створює і впроваджує свої закони досягнення світу, засновані як на конкретній відповідності життєвого і художнього матеріалу, так і на ступені вірності метафоричному образу віддзеркалення життя. Виразальні засоби танцювальних форм як головні чинники художньої практики хореографічної культури, пройшли тривалий еволюційний шлях, видозмінюючись і збагачуючись, згодом утворили систему, яка визначає наукові знання, виразальні засоби, аудіовізуальну і ритмопластичну основу, формально-технічні принципи, естетику, специфічні риси і можливості хореографічної культури [13, с. 32].

Під терміном «хореографія» в сучасних наукових дослідженнях прийнято розуміти танцювальне мистецтво, що базується на «музично організованих, умовних, образно-виразних рухах людського тіла» [1, с. 78].

Взаємодія мистецтв як принцип розвитку художньої культури в цілому сходиться до прадавніх часів, коли всі мистецтва були переплетені в єдиному синкретичному комплексі. Диференціація мистецтв, що почалася потім, не позбавила їх прагнення до об'єднання, ідеї синтезу існували у всі епохи історії культури, лише підстави його були різні – або прагнення до єднання, злиття, або динамічне поєднання в системі мистецтв.

Своєрідною формою синтезу хореографії та образотворчого мистецтва є багато творів програмного мистецтва. В даний час хореографія включає все те, що відноситься до мистецтва танцю, і охоплює різні види танцювального мистецтва, де художній образ створюється за допомогою умовних виразних рухів.

«Танець можна порівняти з людською мовою, яка побудована за законами граматики, де у кожному реченні є і підмет, і присудок, і пояснювальні слова, і сполучники, і вигуки. Без знання цієї «граматики» не може бути справжньої, грамотної, зрозумілої «мови», – писав відомий хореограф Р. В. Захаров [6, с. 45].

Причини взаємодії в мистецтві, що освітлюються на сторінках багатьох мистецтвознавчих видань минулого і сучасності, має статус глобальних – що охоплює всі сфери і сторони соціального буття мистецтва. Традиційно вони розробляються в двох основних напрямках: у руслі першого ведеться дослідження феноменології «союзу мистецтв у контексті мистецтвознавства», або взаємодії різних видів мистецтв, і його теоретичне пояснення; у руслі другого – виявлення, аналіз і теоретична характеристика нових – синтетичних – форм і образів.

Визначаючи суть взаємодії, Т. І. Володіна підкреслює, що це «організація простору – світу художнього твору – за певними законами». Процесуальний аспект даного феномену дозволяє визначити його як творчий метод, а наочний (або продуктивний) – як особливо організований витвір мистецтва (особливу форму, надалі, можливо, – особливий жанр) [4, с. 276].

Згідно з твердженням причини взаємодії в мистецтві викликані до життя «потребою зберегти різноманіття світу за допомогою різних художніх мов». Погляд на синтез як на аспект розвитку в мистецтві розкриває, на думку Н. І. Гашевої, «стереоскопічну природу культури, основним рушійним законом якої є асиметрія трансформацій, що відбуваються на різних рівнях рухливої ієрархії» [5, с. 8].

Сучасні культурологи і мистецтвознавці відзначають, що розвиток сценічної хореографії відбувається в контексті інтеграції світових культур і їх художніх систем, представлених, серед іншого, найрізноманітнішими танцювальними стилями і напрямками. Не випадково Е. Г. Кравчук називає хореографічні школи Європи «творчими лабораторіями взаємодії мистецтв», а концепцію взаємодії мистецтв – «базовою матрицею формування творчої лабораторії кожної хореографічної школи» [8].

Важливою особливістю хореографії є і безпосередній зв'язок з музикою, яка допомагає розкрити хореографічний образ у всій яскравості і повноті, впливає на його ритмічну побудову. Танець неможливий без музики, будь то простий акомпанемент ударів і притопи або складний симфонічний твір. Музика не тільки задає темпові, ритмічні, динамічні характеристики танцю, але може стати і основою його образного змісту [6, с. 12-13].

Хореографічне мистецтво і музика пов'язані багатьма нитками. Музика – ритмічна основа пластики, вона визначає її емоційний лад, характер, образну виразність. Роль музики незрівнянно велика, і справедливо говорять, що вона душа танцю. Багато видатних хореографів відзначали значення музики в народженні хореографічного твору. «Між музикою і танцем ... існує найтісніший зв'язок, а тому балетмейстер безсумнівно отримає для себе суттєву користь, якщо буде знайомий з цим мистецтвом практично: це

завжди дозволить йому ясніше висловити композитору свій задум ... Гарна музика повинна живописати, повинна говорити ... Відгукуючись на неї, танець стає як би луною, слухняно повторює слідом за нею все те, що вона вимовляє», – писав Ж. Ж. Новер [12, с. 91].

Відзначимо, що велика роль самотійності композитора і балетмейстера в створенні хореографічних творів в своїх задумах, але неоцінено висока їх творча залежність один від одного, яка поширюється і на третю особу – драматурга. Балетмейстерові як творцеві хореографічного лібрето важливо те, що музика, створена композитором, допомагає розкрити його хореографічний задум. І композитор прагне в своєму творі втілити думки, передати розвиток дії, образи, закладені в драматургії запропонованого йому літературного сценарію .

Театр – це синтез мистецтв, що включають в себе інші мистецтва: літературу, архітектуру, живопис, музику і т. д. Це мистецтво живе і нескінченно розвивається, тому все нове незабаром неодмінно виявляється в його арсеналі. Сучасний драматичний театр, все більше і більше ускладнюючись, звертається в значній мірі до хореографії.

Танець в драматичному театрі має свої, тільки йому властиві особливості. Він відрізняється від танцю в оперних або балетних постановках, у нього інші цілі і завдання, нерозривно пов'язані з змістом і специфікою драматичної постановки. Пластика і танцювальні композиції підносять сценічну дію в нову емоційну сферу, часто сприяють розкриттю головної думки спектаклю, виявляють глибинну суть його художньої структури [14, с. 58].

Відзначаємо, що художній образ в хореографії створюється як форма мислення балетмейстера. У створенні хореографічного образу поміщена суть професії хореографа – це художньо-образне бачення, мислення, творчість, вигадкування нових за задумом художніх цінностей шляхом вживання специфічного комплексу виразних засобів танцювального мистецтва. Виразні засоби хореографії, зазнавши неодноразові зміни, історично склалися в систему, складову мистецтва хореографії [1, с. 58].

Поняття «Виразні засоби» у хореографії включає: тип побудови спектаклю, хореографічний текст, взаємодія хореографічних і музичних форм, вибір теми, ідеї, сюжету твору, постановочні прийоми [11, с. 153].

Хореографія та інші види мистецтва поєднуються у формуванні концепції танцю та довершеності його художнього образу. Варто відзначити вплив різних засобів (у тому числі і технічні засоби) на формування образу постановки танцю, зокрема музики та театральних здібностей, які довершують художній образ. Дані засоби мають свій вплив на формування образотворчого погляду на танець. Причиною синтезу хореографії та інших видів мистецтва є потреба уніфікація мистецької подачі танців та довершення художніх образів. Наслідком синтезу хореографії та інших видів мистецтва є довершеність художнього образу танцю через призму мистецьких елементів.

Список використаних джерел:

1. Абдоков Ю. Б. Музыкальная поэтика хореографии: Пластическая интерпретация музыки в хореографическом искусстве. Взгляд композитора / Ю. Б. Абдоков. – М. : МГАХ, РАТИ-ГИТИС, 2009. – 272 с.
2. Абдоков Ю. Б. Музыкальная поэтика хореографии: Пластическая интерпретация музыки в хореографическом искусстве. Взгляд композитора / Ю. Б. Абдоков. – М. : МГАХ, РАТИ-ГИТИС, 2009. – 272 с.
3. Балет : Энциклопедия / Гл. ред. Ю. Г. Григорович. – М. : Сов. энц., 1981. – 564 с.
4. Бухвостова Л. В. Мастерство хореографа / Л. В. Бухвостова. – Орел : ОГИ-ИК, 2004. – 144 с.
5. Володіна, Т. І. Модерн : проблеми синтезу мистецтв [Текст] / Т. І. Володіна // Художні моделі всесвіту. Взаємодія мистецтв в історії світової культури. – М. : Дрохва, 1997. – Кн. 1. – С. 261-276.
6. Горшкова Е. В. От жеста к танцу / Е. В. Горшкова. – М. : Гном и Д, 2002. – 120 с.
7. Захаров Р. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта / Р. Захаров. – М. : Искусство, 1983. – 142 с.
8. Казин А. Л. Художественный образ и реальность: опыт эстетико-искусствоведческого исследования / А. Л. Казин. – Ленинград : Из-во Ленингр. ун-та, 1985. – 120 с.
9. Кравчук О. Г. Хореографічні школи Європи як творчі лабораторії синтезу мистецтв: [Електронний ресурс] / О. Г. Кравчук. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VMSU/mystetstvo/2009_1/09ogkiyv.htm
10. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 225 с.
11. Неменский Б. Педагогика искусства / Б. Неменский. – М. : Просвещение, 2007. – 233 с.
12. Новер Ж. Ж. Письма о танце и балетах / Ж. Ж. Новер. – Л. : Искусство, 1965. – 170 с.
13. Создание сценографического образа в хореографии в XX – нач. XXI в. / Ю. И. Шепотенко // Культура народов Причерноморья. – 2011. – № 213. – С. 153-156.
14. Фриз П. Мова танцю як засіб виявлення смислових цінностей хореографічної культури / П. Фриз // Рідне слово в етнокультурному вимірі. – 2013. – С. 537-543. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2013_2013_71
15. Шариков Д. І Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури. Типологія хореографії : монографія / Шариков Д. І. – К. : КиМУ, 2013. – Частина III. – 90 с.